

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Nesterchuk I.
social worker
San Diego, USA

FREE LEGAL AID IN UKRAINE AND THE UNITED STATES: A COMPARATIVE ANALYSIS

Free legal aid is an essential component of the human rights protection system that ensures the realization of the constitutional right of every individual to legal assistance, regardless of their financial situation. According to Article 59 of the Constitution of Ukraine, everyone has the right to professional legal assistance, and in cases provided by law, such assistance is granted free of charge.

However, a concrete mechanism for implementing this right did not exist until the adoption of the Law of Ukraine «On Free Legal Aid» in 2011. Since 2013, regional centers have provided free secondary legal aid in criminal proceedings, ensuring access to justice for an average of 700,000 suspects and defendants annually. In July 2015, a new stage in the development of the FLA system began, when 100 new local centers for providing secondary legal aid were opened in regional, district, and city centers, including the capital. Since 2016, free legal aid has become even more accessible, as legal aid bureaus have been established in almost every district of Ukraine. As we mentioned before, the main legal act regulating the provision of free legal aid is the Law of Ukraine «On Free Legal Aid» dated June 2, 2011. It defines: 1) the legal framework for organizing and functioning of the FLA system; 2) the procedure for providing legal aid; 3) the categories of individuals entitled to free legal assistance; the powers of entities responsible for delivering such assistance.

According to the law, there are two main types of FLA: 1) Free Primary Legal Aid (FPLA) and 2) Free Secondary Legal Aid (FSLA). Free Primary Legal Aid includes: 1) provision of legal information; 2) consultations and explanations on legal issues; 3) assistance in drafting appeals, applications, and complaints; 4) facilitation of access to secondary legal aid. This type of FPLA is provided by executive authorities, local self-government bodies, FLA centers, public organizations and legal clinics.

Free Secondary Legal Aid represents more extensive legal support, which includes: 1) defense in criminal proceedings; 2) representation of interests in courts and other bodies; 3) preparation of procedural documents. This type of free legal aid is provided exclusively by advocates who cooperate with the FLA system on the basis of contracts or agreements.

Thus, the system of free legal aid in Ukraine is a crucial guarantee for ensuring access to justice and protecting the rights of socially vulnerable groups. It reflects the implementation of European legal standards and con-

tributes to the development of a democratic and fair state governed by the rule of law.

The system of free legal aid in the United States is an essential element of the democratic justice system, designed to ensure equal access to justice for all citizens. The U. S. Constitution (Sixth Amendment) guarantees the right to an attorney only in criminal cases where the defendant faces imprisonment. In such cases, the court appoints a public defender to provide free legal representation. However, in civil cases — such as those involving housing, employment disputes, social benefits, or family matters—the state does not provide automatic appointment of counsel. To fill this gap, a broad network of organizations has been established to offer free legal assistance to low-income individuals.

The foundation of this system is the Legal Services Corporation (LSC), created by Congress in 1974. It is an independent nonprofit organization funded by the federal government that coordinates the work of over 130 local legal aid offices across all states, the District of Columbia, and U. S. territories. LSC provides grants to legal aid organizations that offer civil legal assistance to individuals with incomes not exceeding 125 % of the federal poverty level.

Lawyers within the LSC network handle a wide range of issues, including tenant and homeowner rights, family law (divorce, alimony, child custody), employment disputes, discrimination, domestic violence, social security, and veterans' rights. Their services include legal consultations, preparation of procedural documents, court representation, and community legal education. Many states also operate online self-help platforms that allow individuals to access legal information and templates for essential legal documents.

In addition to the LSC, several other entities play vital roles in providing free legal aid. For example, Public Defender Offices handle criminal defense cases, while Pro Bono Programs coordinate voluntary legal services provided by private attorneys. Legal Aid Societies, funded by private foundations and community organizations, operate as charitable institutions that deliver legal support to vulnerable groups.

Both Ukraine and the United States recognize free legal aid as a cornerstone of access to justice and a vital safeguard of human rights, yet their systems differ in structure, philosophy, and implementation.

Thus, in Ukraine, the system of free legal aid is state-centered, institutionalized through the Law «On Free Legal Aid» and financed primarily by the government. It ensures comprehensive coverage, including both primary and secondary legal assistance. This centralized model guarantees uniformity, legal certainty, and the inclusion of socially vulnerable groups such as low-income citizens, internally displaced persons, and victims of crime. Ukraine's approach reflects European legal traditions and emphasizes the state's duty to secure justice for all.

In contrast, the United States employs a decentralized, hybrid model, where the government, private sector, and civil society share responsibility for providing legal aid. The Legal Services Corporation coordinates nationwide civil assistance, while Public Defender Offices safeguard the constitutional right to counsel in criminal cases. However, access to legal aid in civil matters largely depends on non-governmental initiatives, private foundations, and pro bono work, resulting in broader civic participation but also regional disparities.

Kravchenko O.

Economista
Nowara, Italia

GENERAL CHARACTERISTICS OF THE CODE OF CONDUCT FOR ITALIAN LAWYERS

Legal ethics in Italy plays a crucial role in maintaining a high level of trust in the legal profession and the judicial system. It serves as the foundation of a lawyer's independence and ensures adherence to the principles of justice, integrity, and confidentiality in relations with clients, colleagues, and the court. Compliance with ethical norms helps preserve the reputation of the legal profession as an intellectually and morally responsible field dedicated to serving the interests of justice. In this regard, special attention will be given to the Code of Conduct for Italian Lawyers.

The Code of Conduct for Italian Lawyers, approved by the National Bar Council of Italy (*Consiglio Nazionale Forense*), establishes a comprehensive framework of ethical and professional standards governing the behavior of lawyers in their relationships with clients, courts, colleagues, and other legal actors. It serves as a cornerstone for maintaining professionalism, independence, and integrity within Italy's legal system. The Code consists of seven parts and seventy-three articles, each addressing specific aspects of legal practice and professional ethics. The main sections include general principles, relations with clients, relations between lawyers, duties before the court, relations with third and opposing parties, relations with forensic institutions, and final provisions.

The general principles define fundamental ethical values such as independence, integrity, competence, confidentiality, and the avoidance of conflicts of interest. Relations with clients regulate the duties of communication, diligence, loyalty, and financial transparency, ensuring that lawyers act in the best interests of those they represent. Relations between lawyers emphasize collegiality, mutual respect, and the prohibition of unfair competi-

Секція 5
ЗАРУБІЖНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Бірюкова А. М.

Конвенція про захист професії адвоката: європейський
стандарт гарантій адвокатської діяльності 533

Гвоздій В. А.

Захист професії адвоката: міжнародні стандарти та досвід
України 535

Вієру В.

Страйк адвокатів у Молдові проти липневих поправок
2025 року 541

Piot M.-P.

Lawyers' professional secrecy 554

Безега Т. М.

Впровадження електронної системи голосування та технологій
штучного інтелекту органами адвокатського самоврядування
в ряді країн світу 556

Кісліцина І. О.

Адвокатська етика та дисциплінарна відповідальність в Італії ... 559

Осинчук А. В.

Гарантії адвокатської діяльності у практиці Європейського
суду з прав людини 563

Мозгальов В. Ю.

Зарубіжний досвід забезпечення та реалізації прав адвокатів
у сфері обігу цивільної зброї 565

Nesterchuk I.

Free Legal Aid in Ukraine and the United States: a Comparative
Analysis 570

Kravchenko O.

General Characteristics of the Code of Conduct for Italian
Lawyers 572

Австісян К. К., Смирнова С. О.

Взаємодія національних органів адвокатського самоврядування
з міжнародними професійними асоціаціями як інструмент
зовнішнього захисту українських адвокатів 574